

Portret KOBIETY PRAWOSŁAWNEJ (na materiale czasopisma „Славянка”)

DOROTA PAZIO-WLAZŁOWSKA*

*Православная женщина, как небо от земли,
отличается от неправославной [1].*

Mimo niestrudzenie podejmowanych prób termin *język religijny* wciąż pozostaje nieo określony. Niewykluczone – jak sugeruje Jan Andrzej Kłoczowski – że przyczyn kłopotów należy doszukiwać się w różnorodności przedmiotu badań: „Przy każdej próbie naszkicowania choć przybliżonego obrazu bogactwa języka religijnego stajemy porażeni ogromem i komplikacją tego zjawiska” (Kłoczowski 1995: 9). Renata Grzegorzczkowska źródeł niepowodzeń upatruje w specyfice życia religijnego, którego – jej zdaniem – nie można wyraźnie oddzielić od świeckiej aktywności człowieka (Grzegorzczkowska 2008: 6–7). Badacze zgodnie podkreślają, że język religijny wykorzystuje ogólny zasób słownictwa, nie wprowadza zmian w zakresie składni, fleksji czy fonetyki. Zasadniczym wyznacznikiem przynależności wypowiedzi do sfery *sacrum* jest kontekst (por. Pałucka 2000; Przyczyna, Siwek 1999; Puzyrnina 1998; Sztajer

* <https://orcid.org/0000-0001-8858-8432>, Instytut Sławiastyki PAN, Warszawa, Polska, d.pazio@ispan.waw.pl

2005). Zdaniem Grzegorzczkowej ważne jest to, że mówiąc o języku religijnym, myślimy o języku używanym w sferze życia religijnego, który z jednej strony jest w pewnym stopniu tożsamy z językiem ogólnym, z drugiej zaś charakteryzują go cechy szczególne, przede wszystkim w zakresie leksyki, wynikające z funkcji, jakie pełnią konstruowane w nim wypowiedzi (Grzegorzczkowa 2008: 4). Kontekst, w jakim posługujemy się językiem religijnym, jak podkreśla m.in. Wiesław Przyczyna, warunkuje jego węższe lub szersze rozumienie. Pierwsze z nich obejmuje język tekstów liturgicznych, język modlitw, homilii, kazań, listów pasterskich. Język religijny w szerokim rozumieniu to język, którym mówi się o *sacrum* z pozycji „z zewnątrz”; są to teksty dotyczące historii, psychologii, socjologii religii. Język religijny w rozumieniu szerszym „przejawia się we wszelkich sytuacjach mówienia o zjawiskach związanych z życiem religijnym jako faktem społecznym” (Grzegorzczkowa 2008: 6). Dlatego też uzasadnione wydaje się rozszerzenie powyższych rozważań o kategorię punktu widzenia w rozumieniu zaproponowanym przez Jerzego Bartmińskiego, który postrzega go jako „czynnik podmiotowo-kulturowy, decydujący o sposobie mówienia o przedmiocie, w tym m.in. o kategoryzacji przedmiotu, o wyborze podstawy onomazjologicznej przy tworzeniu jego nazwy, o wyborze cech, które są o przedmiocie orzekane w konkretnych wypowiedziach i utrwalone w znaczeniu. Przyjęty przez podmiot mówiący jakiś punkt widzenia funkcjonuje więc jako zespół dyrektyw kształtujących treść i strukturę treści słów i całych wypowiedzi [...]” (Bartmiński 2007b: 78). Analizując stereotyp matki w języku polskim, Bartmiński zauważa, że „[z]espół cech charakteryzujących kształtuje się w ramach pewnej bazy doświadczeniowej i podlega porządkowaniu i strukturyzowaniu przez mówiących odpowiednio do przyjmowanych przez nich punktów widzenia i strategii komunikacyjnych” (Bartmiński 2007a: 163).

Podążając tym tropem, należy założyć, że przyjęcie przez nadawcę religijnego punktu widzenia wpłynie będzie na dobór prezentowanych treści i kształt również tych conceptów, które pozornie wydają się nie pozostawać bezpośrednio związane ze sferą konfesji. Perspektywa religijna może istotnie różnić się od świeckiej.

Zilustrujemy to założenie na przykładzie conceptu KOBIEȚA PRAWOSŁAWNA, rekonstruowanego na materiale wyekscerpowanym z powstałego w 2006 roku kolorowego ilustrowanego prawosławnego dwumiesięcznika „Славянка.

Православный женский журнал”¹. Czasopismo należy do grupy pism religijnych, którym Wiktorija Smiejucha daje następującą charakterystykę:

Основой данных периодических изданий являются религиозное мировоззрение и связанные с ним мироощущения, вследствие чего этой прессой культивируется тип поведения женщины, ограничивающий ее социальную деятельность идеологией религиозного познания мира, догматами веры, постулирующими первоосновные задачи женщины в рамках института семьи (Смеюха 2012: 6)².

Dewizą dwumiesięcznika są słowa starca Warsonofija: „Женщина без веры жить не может”. Cel i zadanie zostały określone jako: „[...] помочь женщинам научиться вере” i „[...] отражать христианскую жизнь русского народа, благодатную силу и красоту Православия, красоту русской земли и живущих на ней людей. Прежде всего, красоту и силу обаяния женщины-христианки, хранительницы наших религиозных традиций, в которых мы видим величие прошлого и залог настоящего нашей Родины” (www.slavianka.com). Zakres tematyczny dwumiesięcznika obejmuje: „[...] журнал рассказывает о высоком предназначении женщины, о женских судьбах, любви, чудесах веры, здоровье, нравственных основах брака, семейных взаимоотношениях, воспитании детей, русских традициях”.

Na stronie czasopisma czytamy, że jest to: „[...] единственный журнал федерального масштаба для женщин и семейного чтения, в основе которого – православная вера и отечественные традиции” (https://vk.com/slavianka_pravoslavie). Łączy on zatem perspektywę religijną z historyczno-narodową.

W niniejszym artykule interesować nas będzie zrekonstruowany na podstawie tekstów³ z czasopisma „Славянка” obraz „prawdziwej kobiety”. Rola modyfikatora *настоящий* ma dla tej rekonstrukcji niebagatelne znaczenie: [н]астоящая женщина – чистая, совестливая, верная своей любви, та, которая произнесла: «Я тебя люблю» и этими словами дала присягу на всю жизнь [1]⁴. Na rolę określenia *настоящий/prawdziwy* zwraca uwagę Jerzy Bartmiński, który zauważa, że „przestawia [on, tj. modyfikator *prawdziwy*] perspektywę na widzenie podmiotowe [...]” (Bartmiński 2016: 10;

¹ О часopiśmie zob. Крайнова 2012.

² Samo czasopismo „Славянка” nie jest we wskazanym artykule omawiane.

³ Analizie poddano artykuły z lat 2010–2019 dostępne *on-line* na stronie: www.slavianka.com.

⁴ Fragment wypowiedzi malarza P. W. Ryżenki.

zob. też: Bartmiński 2001; Bartmiński 2009: 109). Poza kręgiem naszej uwagi pozostanie zatem – charakteryzowany w czasopiśmie „Славянка” jako karykaturalny – rozpowszechniony w mediach obraz prawosławnej gniewnej parafianki, kobiety zaniedbanej, przesiadującej w cerkwi, niechętnie, a niekiedy wrogo odnoszącej się do wszystkich wchodzących do świątyni: [...] *образ озлобленной православной женщины, [...] женщина невежественная, но при этом очень активная, а подчас и агрессивная. Внешний облик у нее крайне непривлекательный: нечесанные волосы, выбивающиеся из-под темного платка, забрызганная дорожной грязью юбка «в пол», спортивный рюкзак на плече...* [2].

Nawet pobieżna analiza materiału pozwala stwierdzić, że nadawcy – autorzy i redaktorzy tekstów wyekscerpowanych z czasopisma „Славянка” – biorą pod uwagę określone, ważne dla nich aspekty interesującego nas pojęcia (por. Bartmiński 2007b: 84), za wyznacznik przyjmując religijny punkt widzenia.

Obraz КОБИЕТЫ w dwumiesięczniku zbudowany jest z dwóch zasadniczych faset: [cechy psychiczne] i [relacje z członkami rodziny] oraz dopełniających je faset drugoplanowych: [wygląd zewnętrzny], [wykształcenie], [praca zawodowa] i [aktywność społeczna].

Prześledźmy, w jaki sposób wizerunek ten jest konstruowany.

Dychotomiczna struktura opisu

Obraz jest zbudowany z dwóch bloków, wchodzących niekiedy w relacje opozycyjne: dobry – zły. Zasadnicze jest przeciwstawienie *православна* – *неправославна*, przy jednoznacznie pozytywnie wartościowanej pierwszej części zestawienia i ambiwalentnie ocenianej drugiej.

[...] *если говорить об истинно воцерковленных людях, то они, конечно, серьезно отличаются от людей, просто называющих себя православными, и уж тем более от людей неверующих* [3]⁵.

Отличается ли, на Ваш взгляд, православная женщина от неправославной? Русская женщина – добрая, любящая и заботливая подруга, жена. Хранительница домашнего очага. [...] Православную женщину отличает верность, мудрость, для нее главное – это семья. Ее цель – прежде всего духовное развитие и воспитание детей [4]⁶.

⁵ Fragment wypowiedzi aktora D. Piewcowa.

⁶ Fragment wypowiedzi sportowca F. Jemieljanienki.

Fasety pierwszoplanowe

1. [cechy psychiczne] Zgodnie z przyjętym dwudzielnym układem opisu wskazywane są cechy pozytywne oraz cechy negatywne, wyraźnie napiętnowane. Obie grupy obejmują stały zespół określeń. Do pierwszej należą: wierność, pokora, posłuszeństwo, dobro, miłość, oddanie⁷, do drugiej: agresja, gniew, niezadowolenie.

верная – верность, верность до смерти, врожденное чувство целомудрия [1]; верная своей любви [1]; верность [20]; чистая, совестливая [1]; тихая, кроткая [5]; беззащитная, нежная – беззащитность и нежность [6]; покорная – покорность жены [7]; послушная, преданная, внимательная – [...] мудрые жены оказывают мужьям непритворное уважение, послушны и внимательны к ним [7]; Жена даёт мужу доверие, преданность, послушание [8]; благоговение, любовь, добро – Истинная проповедь женщин состоит в том, что они проявляют благоговение и жертвенную любовь [9]; Я считаю, что женщина должна нести любовь и добро... [4]; Женщина рождается с потребностью любить [10]; Агрессия, злоба и гнев – это то, что неприемлемо в человеке вообще, а тем более в женщине [3]; неудовольствие – вечно недовольная жена [11].

2. [relacje z członkami rodziny] W rekonstruowanym obrazie można wyróżnić dwa ich typy: relacje z mężem, które są postrzegane jako najważniejsze, oraz relacje z pozostałymi członkami rodziny: [...] *она [материнство] не мешает ей [жене] всегда самое большое внимание уделять мужу [12]*⁸. W charakterystyce obu typów relacji obowiązuje układ dwudzielny – wskazywane są zachowania oceniane pozytywnie oraz zachowania wartościowane negatywnie.

⁷ Cechy te ściśle korespondują z tradycyjnym, patriarchalnym obrazem kobiety (por. Куприянова 2009: 13). Interesujące z tej perspektywy są wyniki ankiety przeprowadzonej *on-line* wśród moskiewskiej młodzieży w wieku 18–29 lat, wskazujące na silniejsze przywiązanie do tradycyjnych wzorców rodziny i roli kobiety w rodzinie wśród osób wierzących w porównaniu z niewierzącymi (Тихомиров, Новицкая 2018: 94, 96, 100). Zob. też o postrzeganiu prawosławnej rodziny i wartości rodzinnych przez osoby wierzące (Тихомиров 2017 oraz Юзмухаметова 2011: 271–275). Por. także przegląd literatury (Яговец 2009).

⁸ Fragment wypowiedzi archimandryty Георгія (Шестуна).

2.1. [r e l a c j e z m ęż e m] Zadaniem kobiety jest wszechstronna pomoc mężowi. Dotyczy ona zarówno praktycznej pomocy w życiu codziennym, jak i wsparcia duchowego: [...] *жена является не просто помощником, но и вдохновителем мужа* [13]. Kobieta powinna zapewnić mężowi komfort pracy twórczej. Winna jest mu szacunek i zainteresowanie. Jej zadaniem jest pomoc mężczyźnie, w którego cieniu się znajduje; określana jest jako: *помощница, спутница і послушница: Одно из главных призваний женщины – это быть женой, спутницей и помощницей мужу* [13].

Zachowania pożądane, oceniane pozytywnie, opisywane są za pomocą czasowników: *помогать, поддерживать, понимать, терпеть, вдохновлять, поднимать, уважать*, pr.:

Любая творческая профессия мужа требует от жены особого понимания и терпения [7];

Она не просто помогает мужчине, она вдохновляет его на все великое и святое [1];

Если мужчина чувствует в чем-то свою уязвимость, уязвимость, жена должна помочь ему укрепиться, и тогда он начнет набирать обороты в своей семье. С Божией помощью и с помощью своей супруги он расцветет, встанет на ноги, раскроет свой потенциал [14]⁹;

Мудрая жена будет жить проблемами мужа, во все вникать, все видеть, хвалить, поощрять и вдохновлять [13].

Zachowania napiętnowane, oceniane negatywnie, charakteryzowane są za pomocą czasowników: *пилить, упрекать, ревновать, спорить, обижаться, оскорблять, раздражаться*, pr.:

Эта мудрость – не спорить с мужем, не обижаться на то, что окончательное решение за ним [...]. Женское желание полностью владеть супругом неразумно и незаконно [7].

Głównym wyznacznikiem relacji między małżonkami – jak wskazuje wyekscerpowany materiał – jest podporządkowanie się żony mężczyźnie. Postrzegane jest ono jako gwarancja rodzinnego szczęścia¹⁰:

⁹ Fragment wypowiedzi dr psychologii I. N. Moszkowej.

¹⁰ Warto w tym miejscu odnotować ustalenia (Палибина 2010: 212), zgodnie z którymi dominująca rola męża w rodzinie oraz rodzinna hierarchia tracą obecnie na znaczeniu.

Понимание необходимости повиновения жены мужу есть залог семейного счастья; и поистине мудра женщина, воплощающая своей жизнью эти слова. [...] главенство в семье в любом случае по праву должно принадлежать мужу [15];

[...] мужчина в православной семье – это царь, священник и пророк, и низведение этих ответственных предназначений до уровня «принеси, подай» неизбежно вызовет у него протест [16]¹¹;

Если женщина неправильно себя ведет, отвергая Богом данную иерархию, от этого обязательно пострадает семья, дети. Потому что только тогда мы хорошие родители, когда мы являемся любящими супругами. Когда есть эта иерархия, есть глубокая гармоничная связь между мужем и женой, есть чувство уважения, любви, поддержки, взаимопосвященности, тогда и дети воспринимают эту близость, укрепляется родительский авторитет [14]¹².

Rodzinna hierarchia i jej poszanowanie są – zdaniem autorów analizowanych tekstów – gwarantem silnej rodziny:

Безусловно, я считаю, что семья должна быть построена иерархическим образом. Мужчине дано главенство свыше, и жене очень важно это понимать и сохранять при любых обстоятельствах [14]¹³;

Еще одна распространенная причина распада семьи: супруги не умеют правильно выстроить иерархию в семье. Все чаще в жизни мы встречаемся с женственностью мужчин и мужественностью женщин [13].

Kobiecie przeznaczona jest drugoplanowa rola w rodzinie: *Для них второе место в семейной иерархии [...]; [...] жена всегда – за мужем [7].*

Prezentowany w czasopiśmie „Славянка” obraz kobiety w rodzinie koresponduje z tradycyjnym wizerunkiem patriarchalnym. W wyekscerpowanym materiale szczególnie silnie podkreślane są dobre relacje między małżonkami, akcentowana jest decydująca i sprawcza rola mężczyzny, którego we wszystkich aktywnościach wspiera kobieta-żona. Ekspozowana jest również rola macierzyństwa (por. znaczenie obrazu kobiety-matki dla kształtowania się rosyjskiej kultury, np.: Куприянова 2009: 9, 12; Газизова 2014; Багичева 2008).

Материнство – великий Божий дар. [...] Дорогие мамы, давайте не терять чувства радости и счастья из-за того, что вокруг все глобально развивается в бешеном тем-

¹¹ Cytat z książki: Максим Первозванский, *Мужской разговор. Место мужчины в мире. Христианский взгляд*, 2013.

¹² Zob. przypis 9.

¹³ Zob. przypis 9.

не, а мы за ним, за этим темпом, не успеваем. Тем важнее окружить наших малышей спокойным и постоянным вниманием, заботой. Есть непреходящие ценности, без которых ребенку просто не обойтись в дальнейшей жизни: доброта, вера, любовь. [...] Милые мамы, Бог создал нас для материнства в первую очередь... [19].

Каждая женщина Земли является мироносицей и несет мир миру, своей семье, домашнему очагу, она рождает детей, является опорой мужу. Православие возвеличивает женщину-мать, женщину всех сословий и народностей [20].

2.1.1. [rola żony vs rola męża] Kobieta charakteryzowana jest w odniesieniu do pozycji mężczyzny, co wynika z hierarchicznego postrzegania rodziny. Każdy ze współmałżonków ma do wykonania określone zadania:

Супруг, правильно выполняющий свою роль в семье, может реально изменить другого. Муж, будучи мужественным, делает супругу женственной. Жена, будучи женственной, может сделать мужа главой своей семьи. Поэтому в данной ситуации основной рецепт для супругов будет вполне простым: каждому следует вернуться к своим свойствам, данным нам Богом, к своей роли в семье. Муж не должен переваливать решение семейных проблем на плечи жены и во всех сложных ситуациях должен сразу же приниматься за их разрешение, не ожидая вмешательства жены. Жена же должна чаще советоваться с мужем, выносить свои мысли на суд и одобрение мужа [13].

Przekroczenie granic, wyznaczających obszar działań kobiety, jest oceniane negatywnie. Postrzegane jest jako zagrożenie dla trwałości i siły rodziny. Dążenie kobiet do równouprawnienia określane jest jako „niezdrowe”, burzące hierarchiczny podział ról:

Бог премудро распорядился всем. Мужчину он наделил одними дарованиями, женщине – другими, чтобы женщина повиновалась ему. Ведь если бы Бог дал такое же мужество женщине, то семья не могла бы устоять. [...] То равенство с мужчинами, к которому стремятся некоторые женщины, может быть оправдано лишь до какого-то предела. Сегодня женщины работают и участвуют в голосовании наравне с мужчинами. Поэтому они заразились каким-то нездоровым духом и думают, что равны с мужчинами [во всем]. Конечно, души мужчин и женщин одинаковы. Но если муж не любит жену, а жена не чтит мужа, то в семье возникает разлад. В прежние времена считалось никуда не годным делом, если жена перечила мужу. А сейчас появился наглый, развязный дух [8].

Kobieta, jak wynika z analizowanego materiału, może się w pełni zrealizować tylko w roli żony:

Можно без сомнения утверждать, что женщина раскрывается во всей своей красе только тогда, когда рядом с ней надежный муж, за которым она, как за каменной стеной. Иначе ее душа начинает «каменеть» [13]¹⁴.

2.2. [relacje z pozostałymi członkami rodziny] Określone są one przez wytrwałą pracę kobiety na rzecz domowników: *Жена – хозяйка дома, но и главная служанка в нём [8].*

Zachowania pozytywne charakteryzowane są za pomocą czasowników: *хранить, выполнять [все повседневные обязанности], трудиться [для семьи],* пр.: *[...] все приносить в семью, хранить ее, делать крепостью [1].*

Fasety drugoplanowe

1. [wygląd zewnętrzny] Wygląd zewnętrzny ma zdecydowanie mniejsze znaczenie niż cechy charakteru: *[...] внешний вид женщины – это выражение ее внутреннего мира [1].* Niemniej nie zwalnia to kobiety z dbania o niego:

Женщина [...] ни в коем случае не должна позволять себе ходить по квартире непричесанной и в старом застиранном халате! [...] Разумеется, если женщина родила пятерых детей и ей уже не восемнадцать, нет ничего удивительного в том, что она не похожа на молодую нерожавшую женщину. Внешне она почти всегда будет проигрывать. Зато при ней остается нечто другое, ничуть не менее важное: ее женское очарование, нежная улыбка и добрые глаза. При этом, повторяю, следить за своим внешним видом следует обязательно! [16]¹⁵.

W dbaniu o wygląd zewnętrzny ważne jest zachowanie proporcji i zdrowego rozsądku:

Конечно, женщинам свойственно украшаться, но в украшениях должна быть своя логика и своя мера. [...] То есть всегда надо помнить, что «духовные украшения» выше всяких иных украшений и должны приобретаться в первую очередь. А приобретая красоту кроткого и молчаливого духа, стыдливость и скромность, женщина теряет потребность в пустых побрякушках и ярких нескромных одеждах,

¹⁴ Niedokładny cytat z książki: Илья В. Шугаев, *Один раз на всю жизнь. Брак, семья, дети. Беседы со старшеклассниками*, s. 50: „Можно спокойно утверждать, что женщина раскрывается во всей своей красе только тогда, когда рядом с ней надежный муж, за которым она, как за каменной стеной. Иначе она «каменеет»” (www.in.prihod.ru).

¹⁵ Zob. przypis 11.

в косметике и модных прическах. Всё это она сочтет для себя бессмысленным и унижительным [17]¹⁶.

2. [w y k s z t a ł c e n i e] Pozytywnie oceniane jest dobre wykształcenie: [...] *женщине нужно образование. Женщина должна хорошо знать свою культуру, литературу, историю [1].* Główny jest jednak cel, jakiemu jest ono podporządkowane – dobre wykształcenie jest niezbędne do wychowania dzieci: *Прежде всего, это нужно знать для воспитания будущих детей [1].*

3. [p r a c a z a w o d o w a] Aktywność zawodowa kobiet jest oceniana niżej niż rola żony i matki:

Никто с меня не спросит за мои успехи в карьере, с меня спросят только за то, какой я была женой и мамой [18]¹⁷;

[...] супруга старалась всегда быть безупречной женой, хозяйкой и матерью [5].

Niemniej jednak macierzyństwo nie wyklucza zawodowej aktywności kobiet. Dzięki dobrej organizacji możliwe jest pogodzenie pracy z życiem rodzinnym. Sprzyjają temu zawody umożliwiające zatrudnienie w niepełnym wymiarze godzin:

Очень важно, чтобы у женщины была профессия, либо предполагающая частичную занятость, либо дающая возможность работать дистанционно: выполнять какие-то заказы. Это может быть какое-то ремесло (парикмахер, дизайнер, переводчик), а также работа с гибким графиком, которая бывает у учителей, журналистов, бухгалтеров и т.д. [...] Мне кажется, что вообще девочкам стоит выбирать профессии, предполагающие частичную загрузку, чтобы потом не переучиваться, что потребует и физических, и материальных затрат. Это становится понятным только сейчас, потому что ситуация изменилась совсем недавно. Если вспомнить наших мам, нынешних бабушек, то все они работали, имея детей. Ведь раньше практически не было возможности не работать, считалось нормой родить ребенка и сдать его в ясли или на руки бабушкам. Сейчас возможность не работать есть, и глупо ее не использовать, особенно если семья многодетная. Но и работа женщине нужна. Это и помощь мужу, и возможность переключить мозг, если только на все хватает энергии [21]¹⁸.

4. [a k t y w n o ś ć s p o ł e c z n a] Kobiety pracują na rzecz kościoła i wspólnoty parafialnej: sprzątają, rozdają żywność i odzież, przygotowują gazetkę parafialną, dbają o kwiaty itp. Zajmują się też działalnością charytatywną:

¹⁶ Fragment wypowiedzi protojereja A. Karluka.

¹⁷ Fragment wypowiedzi piosenkarki O. Kormuchiny.

¹⁸ Fragment wypowiedzi psychologa Je. A. Burmistrowej.

Трудно представить жизнь православного прихода без активного участия женщин. Уборка храма, починка или шитье облачения, готовка, а приходские столы порой бывают очень многочисленны. Потом – цветники, раздача вещей и продуктов нуждающимся, стенгазета и приходской листок, бухгалтерия. Клирос тоже большей частью женский. Просфоры, преподавание в воскресных школах. Кто любит Христа, приходят и трудятся [10].

Celem zabiegów podejmowanych przez czasopismo „Славянка” jest ukształtowanie konkurencyjnego dla świeckiego modelu wizerunku kobiety prawosławnej:

На арену журнального рынка, который [...] уже воспитывает и будет воспитывать наших дочерей, должен выйти образ «ortho-woman»: консервативной девушки (женщины), которая отлично вписывается в современные реалии, но опирается на вечные ценности, проповедуемые Православием [...]. Чтобы слова «православная женщина» означали не «женщину в черном неопрятном платке» и не «женщину в белом аккуратном платке», но просто добрую, отзывчивую, порядочную женщину, сердце которой наполнено любовью к Богу и людям. Чтобы понятие «православная женщина» означало на самом деле просто «хорошая женщина», «настоящая женщина». В соответствии с современными реалиями, а если нужно, то и вопреки им [2].

Jak wygląda – prawdopodobnie opozycyjny wobec obrazu prezentowanego w czasopiśmie „Славянка” – wizerunek kobiety promowany przez świeckie media? Jakie cechy i zachowania kobiet autorzy tekstów wartościują pozytywnie (por. Mańkowska 2013: 141–143)? Temat ten jest bardzo chętnie podejmowany przez badaczy. W centrum uwagi znajdują się czasopisma: „Cosmopolitan”, „Elle”, „Glamour” (Шхумишхова, Калашаова 2017), „Vogue” (Арасланова 2015), „Лиза” (Рассади́на, Агеева 2012; Ворошилова 2016), „Женские страсти” (Ворошилова 2016), tytuły regionalne (Соколова 2012a, 2012b) oraz ogólnorosyjskie (Балалуева 2013, 2014).

Irina Bałalujewa podkreśla, że trudno jest mówić o homogenicznym wizerunku kobiety prezentowanym przez prasę rosyjską. Zwraca ona uwagę na jego wieloaspektowy charakter: „[...] медиаобраз женщины мозаичен, противоречив, но в то же время он динамично развивается и эволюционирует” (Балалуева 2014)¹⁹. Niemniej jednak można pokusić się o wskazanie dominujących faset, z których jest on budowany. Są to:

[a k t y w n o ś ć z a w o d o w a] Kobieta jest niezależnym finansowo człowiekiem sukcesu (Шхумишхова, Калашаова 2017: 141–142), wysokiej klasy

¹⁹ Por. Морозова 2010; Ажгихина 1997.

specjalistą (Пассади́на, Агеева 2012: 97). Bizneswoman charakteryzują cechy przypisywane mężczyznom: jest urodzonym przywódcą, zdecydowanym i pewnym siebie (Балалыева 2013: 143). Zdaniem Olgi Kuprijanowej zarówno medialny obraz kobiety sukcesu, jak i obraz kobiety – obiektu pożądania seksualnego wykorzystywane są w celach komercyjnych, służą też m.in. osłabieniu wartości rodzinnych (Куприянова 2009: 10).

[*życie rodzinne*] Kobieta umiejętnie łączy karierę zawodową z życiem rodzinnym. Nie stara się zaspokajać oczekiwań męża. Małżeństwo nie jest dla niej życiowym celem. Nie bierze na siebie wszystkich domowych obowiązków; oczekuje, że również partner będzie je wykonywał (Пассади́на, Агеева 2012: 98–99).

[*wygląd zewnętrzny*] Wiele uwagi poświęca swojemu wyglądowi, dba o urodę, śledzi nowe trendy w modzie (Шхумишхова, Калашаова 2017: 141–142; Пассади́на, Агеева 2012: 99; Ворошилова 2016: 55).

[*cechy charakteru*] Jest pewna siebie (Шхумишхова, Калашаова 2017: 141–142), silna, niezależna i wyemancypowana (Арасланова 2015: 123).

Znamienne jest – co zauważa Jelena Sokołowa – że medialny obraz kobiety zmienia się zależnie od odległości miejsca wydawania czasopisma od politycznych centrów Rosji: Moskwy i Sankt Petersburga. Ewoluuje on od sukcesu zawodowego w wydaniach centralnych do rodzinnego szczęścia w gazetach regionalnych:

Так, центральная пресса, московские и санкт-петербургские газеты разрабатывают излюбленный образ женщины – политического лидера, «звезды», руководителя высокого ранга, занимающейся благотворительными проектами и т.п. Их авторы создают образ женщин, вкладывающих свои силы в собственное развитие и развитие общественных благ. Высокий социальный статус, общественная активность, интеллект, успешность выступают главными ценностными ориентирами для читательниц этих газет (Соколова 2012b: 86–87).

I dalej:

Главные ценностные ориентиры, создаваемые местными газетами, – семейное благополучие и выполнение функций матери. Газета средних и малых городов, особенно в сельскохозяйственных регионах, выступает за традиционные патриархальные ценности: медийный образ женщины не выходит за рамки стереотипных представлений о женщине-труженице и матери большого семейства, развитых в советскую эпоху. Главные ценностные ориентиры для их читательниц – честный и тяжелый труд, в том числе семейный (Соколова 2012b: 87).

Obraz prezentowany w czasopismach regionalnych wydaje się bliski wizerunku z dwumiesięcznika „Славянка”. Jest to jednak zbieżność pozorna, jak zauważa bowiem wcześniej przywoływana Jelena Sokołowa: „Что касается газеты русского провинциального города, то она исходит из патриархатной идеологии, согласно которой женщина выступает главой рода [...]” (Соколова 2012b: 87). Tymczasem obraz prezentowany w czasopiśmie „Славянка” zasadniczo inaczej rozkłada akcenty. Różnica dotyczy przede wszystkim relacji między małżonkami oraz roli kobiety w rodzinie.

Wnioski

Analiza materiału dowodzi, że przyjęcie określonego punktu widzenia prowadzi do eksponowania w obrazie konceptu cech ważnych dla nadawców przy jednoczesnym pominięciu lub marginalizowaniu tych, które uznają oni za nieistotne. Wizerunek KOBIECY rekonstruowany na materiale wyekscerpowanym z dwumiesięcznika „Славянка”, w przeciwieństwie do obrazu rekonstruowanego na podstawie materiałów zamieszczonych w wydawnictwach świeckich, akcentuje cechy charakteru kobiety oraz jej rolę w rodzinie, która jest dla niej wartością fundamentalną. Wiele uwagi poświęca relacjom z mężem, głową rodziny. Drugoplanowe są fasyty: [praca zawodowa], [wykształcenie], [wygląd zewnętrzny] i [aktywność społeczna]. Definicja kognitywna konceptu KOBIECY formułowana na podstawie materiałów wyekscerpowanych z dwumiesięcznika „Славянка” mogłaby przyjąć następującą postać:

KOBIECY to:

- pomocnica męża, aktywnie wspierająca go we wszystkich podejmowanych przez niego działaniach;
- żona, podporządkowująca się decyzjom męża, uznająca jego dominującą i kierowniczą rolę w rodzinie;
- matka, służąca wszystkim członkom rodziny, pracująca dla ich dobra;
- istota wierna, cicha, łagodna, wrażliwa, posłuszna i troskliwa, dla której najważniejszą wartością jest rodzina²⁰, której dobro przedkłada nad własne korzyści, aspiracje, zainteresowania i wygody.

²⁰ Warto podkreślić, że rodzina zajmuje szczególnie ważne miejsce w aksjosferze, w sondażach społecznych Rosjanie wskazują ją jako najwyższą wartość. Uzyskuje ona 97–99% głosów niezależnie od płci i wieku respondentów (dane z gazety „Известия” 25.06.2010, za: Балалуева 2013: 140). Wysoko

Należy pamiętać, że prezentowany obraz to wizerunek zrekonstruowany na podstawie tekstów wyekscerpowanych z jednego czasopisma. Nieuprawnione byłoby zatem jego generalizowanie, może być on bowiem niereprezentatywny dla innych wydawców przyjmujących religijny punkt widzenia – prezentuje stanowisko tylko jednej określonej grupy.

Materiały źródłowe

- [1] Женщина дана мужчине для спасения, беседовала Елена Волкова, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/ZHenshina-dana-muzhchine-dlya-spaseniya/>.
- [2] А. Коскелло, Ищите женщину... в церкви, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Ishite-zhenshinu-v-tcerkvi/>.
- [3] Дмитрий Певцов: „Без Бога счастья не добудешь”, беседовала Елена Волкова, <http://www.slavianka.com/read/gost-nomera/Dmitrij-Pevtsov-Bez-Boga-schastya-ne-dobudesh>.
- [4] Федор Емельяненко: Женщина должна дарить любовь, <http://www.slavianka.com/read/gost-nomera/Fedor-Emelyanenko-ZHenshina-dolzha-darit-lyubov>.
- [5] Как стать кроткой голубкой?, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Kak-stat-krotkoj-golubkoj/>.
- [6] М. Удалова, „Не имамамы инья помощи...”, http://www.slavianka.com/read/zemnoe_i_nebesnoe/Ne-imamy-inya-pomoshi/.
- [7] Мужчина и женщина, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Muzhchina-i-zhenshina/>.
- [8] О слаженной семье, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/O-slazhennoj-seme>.
- [9] Жить – не как мне удобно, а как Богу угодно, беседовала Елена Варова, <http://www.slavianka.com/read/gost-nomera/zhit-ne-kak-mne-udobno-kak-bogu-udobno>.
- [10] Как пронести крест одиночества?, <http://www.slavianka.com/read/slovo-pastyrya/Kak-pronesti-krest-odinochestva>.
- [11] Как сохранить семью? (Продолжение), <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Kak-sohranit-semyu1>.
- [12] Работник одиннадцатого часа, беседовала Нина Рядчикова, <http://www.slavianka.com/read/gost-nomera/rabotnik-odinnadcatogo-chasa>.
- [13] Как сохранить семью, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Kak-sohranit-semyu>.

w hierarchii wartości umieszcza rodzinę również młodzież – zob. wyniki ankiety przeprowadzonej w 2016 roku w Moskwie (Тихомиров 2017).

- [14] Siła kobiety – w jej słabości, беседовала Александра Куропатова, <http://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Sila-zhenshiny-v-ee-slabosti>.
- [15] Таинство брака, <https://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Tainstvo-braka>.
- [16] Легко ли быть мужем верующей жены, <https://www.slavianka.com/read/brak-i-semya/Legko-li-byt-muzhem-veruyushej-zheny>.
- [17] И. Белоцерковская, Об истинной женской красоте, <http://www.slavianka.com/read/krasota/Ob-istinnoj-zhenskoj-krasote>.
- [18] Ольга Кормухина: Вера в Бога – главное сокровище, беседовала Елена Волкова, <http://www.slavianka.com/read/gost-nomera/Olga-Kormuhina-Vera-v-Boga---glavnoe-sokrovishe/>.
- [19] Ольга Камышанова, Самым ответственным мамам, <http://www.slavianka.com/read/voprosy-vozpitanija/Samym-otvetstvennym-mamam>.
- [20] С праздником Жен – мироносиц!, <http://www.slavianka.com/read/mesyatceslov/Nedelya-ZHyon-mironositc>.
- [21] Выхожу себя искать, беседовала Оксана Северина, <http://www.slavianka.com/read/voprosy-vozpitanija/Vyhozhu-sebya-iskat-ili-materinstvo-i-samorealizatsiya>.

Literatura

- Bartmiński J., 2001, Operatory „typowy” i „prawdziwy” w strukturze semantycznej tekstu, „*Prace Filologiczne*”, t. 46, s. 41–47.
- Bartmiński J., 2007a, Polski stereotyp matki. – Tenże, *Językowe podstawy obrazu świata*, Lublin, s. 151–166.
- Bartmiński J., 2007b, Punkt widzenia, perspektywa, językowy obraz świata. – Tenże, *Językowe podstawy obrazu świata*, Lublin, s. 76–88.
- Bartmiński J., 2009, Czy możemy wyzwolić się ze stereotypów? Stereotypy a wzory kultury. – Tenże, *Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne*, Lublin, s. 106–111.
- Bartmiński J., 2016, Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów – co zawiera, na jakich zasadach się opiera, dla kogo jest przeznaczony. – *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów*, red. J. Bartmiński, t. 3: *Praca*, red. J. Bartmiński, M. Brzozowska, S. Niebrzegowska-Bartmińska, Lublin, s. 7–12.
- Grzegorzczkova R., 2008, Kilka refleksji na temat istoty, zakresu i cech swoistych języka religijnego, „*Poradnik Językowy*”, z. 10, s. 3–12.
- Kłoczowski J. A., 1995, Język, którym mówi człowiek religijny..., „*Znak*”, nr 12, s. 5–17.
- Mańkowska G., 2013, *O kobietach i dla kobiet. Stereotyp płci w rosyjskojęzycznej prasie kobiecej*, Warszawa.
- Pałucka I., 2000, Czy istnieje „język religijny”?, „*Język Polski*”, z. 3–4, s. 176–184.

- Przyczyna W., Siwek G., 1999, Język kościoła w Polsce pod koniec drugiego tysiąclecia, „*Ateneum Kapłańskie*”, t. 132, z. 3(541), http://web.diecezja.wloclawek.pl/Ateneum/ostatni_3.htm.
- Puzynina J., 1998, Człowiek – język – sacrum. – *Człowiek – dzieło – sacrum*, red. S. Gajda, H. J. Sobeczko, Opole, s. 19–31.
- Sztajer S., 2005, Rola języka w konstytuowaniu religijnego świata, „*Przegląd Religioznawczy*”, nr 4, s. 31–44.
- Ажгихина Н. И., 1997, „Железная леди” или Баба Яга? „Женская тема” в современной российской прессе. – *Материалы Первой Российской летней школы по женским и гендерным исследованиям „Валдай-96”*, Москва, с. 43–46, <http://www.a-z.ru/women/texts/azhgir.htm>.
- Арасланова С. А., 2015, Образ женщины в зеркале метафоры (на материале портретных очерков русскоязычной версии журнала „Vogue”), „*Вестник РГГУ. Серия История. Филология. Культурология. Востоковедение*”, с. 122–127, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-zerkale-metafory-na-materiale-portretnyh-ocherkov-russkojazychnoy-versii-zhurnala-vogue>.
- Багичева Н. В., 2008, Образ Родины-матери в русском национальном менталитете, „*Лингвокультурология*”, с. 33–38, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-rodiny-materi-v-russkom-natsionalnom-mentalite>.
- Балалуева И. А., 2013, Образ женщины в современной российской прессе: ключевые характеристики и масштабы трансформации, „*Вестник Московского университета*”, Серия 10. Журналистика, № 6, с. 135–153, <https://vestnik.journ.msu.ru/books/2013/6/obraz-zhenschiny-v-sovremennoy-rossijskoj-presse-kljuचेvye-kharakteristiki-i-masshtaby-transformats/>.
- Балалуева И. А., 2014, Медиаобраз женщины и развитие гендерного дискурса в современных российских федеральных газетах, „*Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки*”, <https://cyberleninka.ru/article/n/media-obraz-zhenschiny-i-razvitie-gendernogo-diskursa-v-sovremennyh-rossijskih-federalnyh-gazetah>.
- Ворошилова О. Н., 2016, Образ женщины в современном мире (по материалам современных российских женских журналов), „*Манускрипт*”, № 5 (67), с. 54–57, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-sovremennom-mire-po-materialam-sovremennyh-rossijskih-zhenskih-zhurnalov/viewer>.
- Газизова Ю. С., 2014, Модели репрезентации образа матери в российской ментальности, „*Педагогическое образование в России*”, № 9, с. 190–197, <https://cyberleninka.ru/article/n/modeli-reprezentatsii-obraza-materi-v-rossijskoj-mentalnosti>.
- Крайнова Н. В., 2012, Православный журнал „Славянка” как новый тип журнала, „*Вектор науки ТГУ*”, № 4 (22), с. 265–268, http://edu.tltsu.ru/sites/sites_content/site1238/html/media82108/63_krainova.pdf.

- Куприянова О., 2009, *Образ женщины в средствах массовой информации в контексте гармонизации российского общества* (Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук, Улан-Удэ), <https://www.dissercat.com/content/obraz-zhenshchiny-v-sredstvakh-massovoi-informatsii-v-kontekste-garmonizatsii-rossiiskogo-ob>.
- Морозова И. А., 2010, Гендерная специфика концепта „женщина” в русском языковом сознании, *„Известия Самарского научного центра Российской академии наук”,* т. 12, № 5(3), с. 784–788, <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernaya-spetsifika-kontsepta-zhenschina-v-russkom-yazykovom-soznanii>.
- Палибина А. С., 2010, Значимость православных ценностей для современной российской семьи, *„Регионология”,* № 4, с. 204–213, <https://cyberleninka.ru/article/n/znachimost-pravoslavnyh-tsennostey-dlya-sovremennoy-rossiyskoy-semi>.
- Рассади́на Т. А., Агеева А. А., 2012, Динамика образа современной женщины: дискурсы глянцевого журнала и общественного мнения, *„Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Общественные науки”,* № 3(23), с. 91–102, <https://cyberleninka.ru/article/n/dinamika-obraza-sovremennoy-zhenschiny-diskursy-glyantsevo-go-zhurnala-i-obschestvennogo-mneniya>.
- Смеюха В. В., 2012, Типологическая характеристика современных российских журналов для женщин, *„Аналитика культурологии”,* с. 1–8, <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologicheskaya-harakteristika-sovremennyh-rossiyskih-zhurnalov-dlya-zhenschin>.
- Соколова Е. А., 2012а, Образ женщины в провинциальной прессе: гендерные стереотипы, *„Знак: проблемное поле медиаобразования”,* с. 31–35, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-provintsialnoy-presse-gendernye-steriotipy>.
- Соколова Е. А., 2012b, Образ женщины в современной газете провинциального города, *„Журналистский ежегодник”,* с. 86–89, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-sovremennoy-gazete-provintsialnogo-goroda>.
- Тихомиров Д. А., 2017, Половая мораль московских студентов: религиозный аспект, *„Знание. Понимание. Умение”,* № 2, с. 210–220, DOI: 10.17805/zpu.2017.2.16, <http://journals.mosgu.ru/zpu/article/view/480>.
- Тихомиров Д. А., Новицкая К. В., 2018, Представления молодежи Москвы о гендерных ролях и характеристиках современной женщины, *„Горизонты гуманитарного знания”,* № 3, с. 90–102, DOI: 10.17805/ggz.2018.3.6, <https://cyberleninka.ru/article/n/predstavleniya-molodezhi-moskvy-o-gendernyh-rolyah-i-harakteristikah-sovremennoy-zhenschiny>.
- Шхумишхова А. Р., Калашаова А. А., 2017, Образ современной женщины в рекламных медиатекстах (на материале гляцевых журналов), *„Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 2: Филология и искусствоведение”,* вып. 4 (207), с. 139–143, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz>

sovremennoy-zhenschiny-v-reklamnyh-mediatekstah-na-materiale-glyantsevyyh-zhurnalov.

Юзмухаметова Л. Ш., 2011, Границы секуляризации семейных ценностей в российском обществе, „Вестник Казанского технологического университета”, с. 266–279, <https://cyberleninka.ru/article/n/granitsy-sekulyarizatsii-semeynyh-tsennostey-v-rossiyskom-obschestve>.

Яговец В. В., 2009, Статус женщины в древнерусском обществе (историографический и методологический аспекты), „Вестник Санкт-Петербургского университета. История”, сер. 2, вып. 4, с. 144–151, <https://cyberleninka.ru/article/n/status-zhenschiny-v-drevnerusskom-obschestve-istoriograficheskiy-i-metodologi-cheskiy-aspekty>.

References

Araslanova S. A., 2015, Obraz zhenshchiny v zerkale metafory (na materiale portretnykh ocherkov russkoyazychnoy versii zhurnala „Vogue”), „Vestnik RGGU. Seriya Istoriya. Filologiya. Kul'turologiya. Vostokovedeniye”, s. 122–127, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-zerkale-metafory-na-materiale-portretnykh-ocherkov-russkoyazychnoy-versii-zhurnala-vogue>.

Azhgikhinan I., 1997, „Zheleznaya ledi” ili Baba Yaga? „Zhenskaya tema” v sovremennoy rossiyskoy presse. – *Materialy Pervoy Rossiyskoy letney shkoly po zhenskim i gendernym issledovaniyam „Valday-96”*, Moskva, s. 43–46, <http://www.a-z.ru/women/texts/azhgir.htm>.

Bagicheva N. V., 2008, Obraz rodiny-materi v russkom natsional'nom mentalitete, „Lingvokul'turologiya”, s. 33–38, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-rodiny-materi-v-russkom-natsionalnom-mentalitete>.

Balaluyeva I. A., 2013, Obraz zhenshchiny v sovremennoy rossiyskoy presse: klyuchevyye kharakteristiki i masshtaby transformatsii, „Vestnik Moskovskogo universiteta”, Seriya 10. Zhurnalistika, nr 6, s. 135–153, <https://vestnik.journ.msu.ru/books/2013/6/obraz-zhenshchiny-v-sovremennoy-rossiyskoy-presse-klyuchevyye-kharakteristiki-i-masshtaby-transformats/>.

Balaluyeva I. A., 2014, Mediaobraz zhenshchiny i razvitiye gendernogo diskursa v sovremennykh rossiyskikh federal'nykh gazetakh, „Gumanitarnyye, sotsial'no-ekonomicheskiye i obshchestvennyye nauki”, <https://cyberleninka.ru/article/n/mediaobraz-zhenschiny-i-razvitiye-gendernogo-diskursa-v-sovremennykh-rossiyskikh-federalnyh-gazetah>.

Gazizova Yu. S., 2014, Modeli reprezentatsii obraza materi v rossiyskoy mental'nosti, „Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii”, nr 9, s. 190–197, <https://cyberleninka.ru/article/n/modeli-reprezentatsii-obraza-materi-v-rossiyskoy-mentalnosti>.

- Kraynova N. V., 2012, Pravoslavnyy zhurnal „Slavyanka” kak novyy tip zhurnala, „*Vektor nauki TGU*”, nr 4 (22), s. 265–268, http://edu.tltsu.ru/sites/sites_content/site1238/html/media82108/63_krainova.pdf.
- Kupriyanova O., 2009, *Obraz zhenshchiny v sredstvakh massovoy informatsii v kontekste garmonizatsii rossiyskogo obshchestva* (Avtoreferat dissertatsii na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata filosofskikh nauk, Ulan-Ude), <https://www.dissercat.com/content/obraz-zhenshchiny-v-sredstvakh-massovoi-informatsii-v-kontekste-garmonizatsii-rossiiskogo-ob>.
- Morozova I. A., 2010, Gendernaya spetsifika kontsepta „zhenshchina” v russkom yazykovom soznanii, „*Izvestiya Samarskogo nauchnogo tsentra Rossiyskoy-akademii nauk*”, t. 12, nr 5 (3), s. 784–788, <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernaya-spetsifika-kontsepta-zhenshchina-v-russkom-yazykovom-soznanii>.
- Palibina A. S., 2010, Znachimost’ pravoslavnykh tsennostey dlya sovremennoy rossiyskoy sem’i, „*Regionologiya*”, nr 4, s. 204–213, <https://cyberleninka.ru/article/n/znachimost-pravoslavnykh-tsennostey-dlya-sovremennoy-rossiyskoy-semi>.
- Rassadina T. A., Ageyeva A. A., 2012, Dinamika obraza sovremennoy zhenshchiny: dyskursy glyantseвого zhurnala i obshchestvennogo mneniya, „*Izvestiya vysshikh uchebnykh zavedeniy. Povolzhskiy region. Obshchestvennyye nauki*”, nr 3 (23), s. 91–102, <https://cyberleninka.ru/article/n/dinamika-obraza-sovremennoy-zhenshchiny-diskursy-glyantseвого-zhurnala-i-obshchestvennogo-mneniya>.
- Shkhumishkhova A. R., Kalashaova A. A., 2017, Obraz sovremennoy zhenshchiny v reklamnykh mediatekstakh (na materiale glyantsevykh zhurnalov), „*Vestnik Adygeyskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 2: Filologiya i iskusstvovedeniye*”, nr 4 (207), s. 139–143, <https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-sovremennoy-zhenshchiny-v-reklamnykh-mediatekstah-na-materiale-glyantsevykh-zhurnalov>.
- Smeyukha V. V., 2012, Tipologicheskaya kharakteristika sovremennykh rossiyskikh zhurnalov dlya zhenshchin, „*Analitika kul’urologii*”, s. 1–8, <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologicheskaya-kharakteristika-sovremennykh-rossiyskikh-zhurnalov-dlya-zhenshchin>.
- Tikhomirov D. A., 2017, Polovaya moral’ moskovskikh studentov: religioznyy aspekt, „*Znaniye. Ponimaniye. Umeniye*”, nr 2, s. 210–220, DOI: 10.17805/zpu.2017.2.16, <http://journals.mosgu.ru/zpu/article/view/480>.
- Tikhomirov D. A., Novitskaya K. V., 2018, Predstavleniya molodezhi Moskvy o gendernykh roljah i kharakteristikah sovremennoy zhenshchiny, „*Gorizonty gumanitarnogo znaniya*”, nr 3, s. 90–102, DOI: 10.17805/ggz.2018.3.6, <https://cyberleninka.ru/article/n/predstavleniya-molodezhi-moskvy-o-gendernykh-rolyah-i-kharakteristikah-sovremennoy-zhenshchiny>.
- Voroshilova O. N., 2016, Obraz zhenshchiny v sovremennom mire (po materialam sovremennykh rossiyskikh zhenskikh zhurnalov), „*Manuskript*”, nr 5 (67), s. 54–57,

<https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-zhenschiny-v-sovremennom-mire-po-materialam-sovremennyh-rossiyskih-zhenskih-zhurnalov/viewer>.

Yagovets V. V., 2009, Status zhenshchiny v drevnerusskom obshchestve (istoriograficheskiy i metodologicheskiy aspekty), „*Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Istoriya*”, seria 2, nr 4, s. 144–151, <https://cyberleninka.ru/article/n/status-zhenschiny-v-drevnerusskom-obshchestve-istoriograficheskiy-i-metodologicheskiy-aspekty>.

Yuzmukhametova L. Sh., 2011, Granitsy sekulyarizatsii semeynykh tsennoyev v rossiyskom obshchestve, „*Vestnik Kazanskogo tekhnologicheskogo universiteta*”, s. 266–279, <https://cyberleninka.ru/article/n/granitsy-sekulyarizatsii-semeynykh-tsennoyev-v-rossiyskom-obshchestve>.

*The image of the concept of ‘RUSSIAN ORTHODOX WOMAN’
in the columns of the magazine “Slavianka”*

In this article, the image of Russian Orthodox woman is reconstructed. Based on the thoughts of Renata Grzegorzczkova, who looks for causes of failure in the definition of religious language in the specifics of the religious life – which, in her opinion, cannot be clearly and decisively separated from the secular activities – the author postulates an extension of studies on the sacred language in the categories of the linguistic view of the world, i.e. the point of view and perspective in the understanding of Jerzy Bartminski. Acceptance of a particular point of view affects the choice of the content and the form of the concepts presented. The analysis of the concept of a woman is carried out using the material from the Orthodox bi-monthly magazine “Славянка”. The reconstructed image consists of two primary facets: mental features and relationships with family members, as well as four secondary ones: professional activity, education, social activity and appearance. The results of the analyses show that this is a traditional image – a woman is seen as an assistant to her husband, whose task is to support the man in all his activities. The most important value for a woman is the family and its well-being rather than her own aspirations.

Key words: *concept, woman, religious point of view, magazines, the Russian language*